

KERESZTÉNY- DEMOKRÁCIA A 21. SZÁZADBAN

N Á D O R K O P P Á N Y Z S O M B O R

Amikor 2021-ben a *Kommentárban* megjelent *A kereszténység kulturális lehetőségei és küldetése napjaink európai kultúrájában* című esszém, akkor az abban nyitva hagyott kérdések miatt szándékomban állt azokra egy későbbi tanulmányban válaszkísérletet adni.¹ Ez eredményezte a témában a lapban közölt következő írást, amely *A keresztény társadalom eszméje* címmel tavaly jelent meg.² Az első cikkben a modernitásban kialakult deficitet és világnézeti vákuumot keserű adottságként elismerve azt mutattam be, hogy a kialakult helyzetre a vallás és kiemelten a kereszténység nyújthatja a megoldást. A második esszében a 20. századi keresztény gondolkodás legnagyobbjai mentén már azt tételeztem, hogy a kereszténység társadalmi struktúráként nem csupán megválaszolhatja, hanem be is töltheti, sőt akár meg is haladhatja a vákuumot. Jacques Maritain, T. S. Eliot és Joseph Ratzinger gondolati tengelyén egy keresztény humanizmusra épülő, a keresztény morál örökségét társadalmi szinten felvállaló, a vallást struktúra- és identitásképző keretrendszerként megjelenítő keresztény társadalom eszméjét vettem fel. Be kellett azonban látnom, pontosan ezért született meg ez a mostani esszé, hogy ennek civilizációs realitása csekély. A gondolati támaszt nyújtó szerzőóriások víziói ugyan ma aktuálisabbak, mint valaha, és reményeim szerint az általam felvázolt és belőlük merítő modell is megállja a helyét. Mégis úgy érzem, hogy az első tanulmány felismeréseit megtartva, kell lennie egy másik útnak is. Maritain és Eliot keresztény humanizmusra, illetve a kereszténység által alakított keretrendszerre építő társadalomképei még az első világháború utáni sokkélvány és a másodikat követő hitbéli megújulás után sem tudtak megvalósulni; Ratzinger elméleti megközelítése pedig sokkal inkább szól a morál követelményeiről és a filozófiai-teológiai vizsgálódás tudományos elmélyüléséről, mint egy gyakorlati társadalommodellről.

Lassan kristályosodott ki bennem az a meggyőződés, hogy egy 21. századi keresztény társadalom nagyobb megvalósulási eséllyel bír, ha azt a gyakorlat felől közelítjük meg. Gyakorlaton itt egyaránt értem az egyének és közösségek hitvalló szerepvállalását, *status confessionis*át, a politika tetteit, valamint az emlékezet- és identitáselemek metanarratív formába való öntését. Így született meg az a tézis, hogy *az egyház társadalmi tanítására építő, de az egyháztól mint intézménytől elválasztott kereszténydemokráciának a 21. századi, megújult formája adhatja a keresztény társadalom eszméjére a megfelelő választ. A 21. századi kereszténydemokrácia lehet a szekularizált és plurális Európában a megvalósult keresztény társadalomeszmény.*

1 NÁDOR Koppány Zsombor: *A kereszténység kulturális lehetőségei és küldetése napjaink Európájában. Kommentár, 2021/3.*

2 NÁDOR Koppány Zsombor: *A keresztény társadalom eszméje. Kommentár, 2023/2.*

Túl azon, hogy a kereszténydemokrácia bizonyítottan működőképes filozófiai–gazdasági–politikai rendszer, számos egyéb érv is szól amellett, hogy megfelel a felállított elvárásoknak. Egyrészt kulturális-identitásbeli azonosságot mutat az európai keresztény civilizációval; fogalmazhatunk úgy is, hogy őshonos, nem pedig kultúr- és tájidegen eszmerendszer. Másrészt megvallott keresztény talapzata miatt természetjogi, morális és értékalapokkal bír, teljes antropológiát tud felmutatni, valamint egyensúlyt képes teremteni az Isten–ember–teremtett környezet hármasa, illetve az egyén és a közösség között.

De milyennek képzeljük el a 21. századi kereszténydemokráciát? Milyen elvek, eszmények alapján definiálható, és ezeknek milyen gyakorlati politikai, társadalomformáló kimenetei, következményei vannak? Kell-e változnia, változtatnia a 20. század derekán kikristályosodott megjelenési formáin? S beszélhetünk-e sajátos magyar vagy közép-európai kereszténydemokrata útról, és ha igen, annak mik a sajátosságai? Ezekre a kérdésekre válaszolni kell! Esszém a témában való hosszabb vizsgálódás első állomása, ezért és a terjedelmi keret okán csupán egy víziót kíván felvillantani, bemutatva a kereszténydemokrácia 21. századi szerepének és megvalósulási módjának egy lehetségesnek vélt és kívánatosnak tartott útkeresését, de a részletek kidolgozása, a programalkotás nem lehet célja.

A 20. SZÁZADI KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA

A 20. század derekán fénykorukat élő nyugat-európai kereszténydemokrata pártok többségükben a század első felében alakultak meg, s egyszerre hordozták magukon az immár egyházaktól szervezetileg független és a demokráciával megbékélt keresztény politikum jegyeit, a néppárti nyitottságot és az osztársadalmi felelősségvállalást. A perszonalizmus alapján az emberi személy teljességét, az egyén és a közösség egyensúlyát vallották, választ adva ezzel az individuális liberalizmus és a személyt a közösség fogaskerekévé degradáló szocializmus reduktív antropológiáira, politikai zsákutcáira. A szubszidiaritásból kiindulva erősítették a helyi közösségeket, régiókat. A szolidaritás keresztény eszméjétől áthatva pedig a társadalmi igazságosságot igyekeztek előmozdítani, ebben az esetben is elkerülve a liberális kapitalizmus és a kollektívizmussal kacérkodó szocializmus túlkapasait, hibáit. Az évszázados európai háborúskodást követően és a társadalmakon belüli osztály- és nemzetiségi konfliktusok helyett a megbékélést, ennek eredményeként pedig a gazdasági prosperitást és jólétet tűzték ki célul.³

A kereszténydemokrácia deklaráltnan épített a Római Katolikus Egyház szociális tanítására,⁴ de azt a gyakorlati politika keretrendszerébe átültetve szakrálisból profánná tudta alakítani, azaz alkalmazhatóvá tette az egyház–állam szétválasztásában élő modern európai társadalmak számára. Egyúttal sikerült megőriznie az alapelvek és értékek természetjogi és morális megalapozottságát, de mindezt úgy, hogy politikai programja a nem hívő állampolgárok számára is elfogadható és előnyös lehessen. A kereszténydemokrácia a kezdetektől fogva tudatosan törekedett arra, hogy a teljes társadalom számára néppárti megoldást kínáljon, viszont ragaszkodott keresztény értékeihez és az azokból fakadó politikai döntésekhez.

A világháborút követő európai integráció gyökereiben és szellemében kereszténydemokrata békeprojekt volt. Robert Schuman, Alcide de Gasperi és Konrad Adenauer egyaránt kereszténydemokrata politikusok voltak, akiknek életét és politikai vízióját is meghatározta személyes hitük. A később – főként De Gaulle ellenállása miatt – egyre inkább bürokratizálódó és gazdasági, piaci szempontúvá váló integráció megalakulásakor a politikai béke tartósságát és a szívekben megszülető valódi megbékélést célozta.⁵

3 Niels ARBØL: *A kereszténydemokrácia Európában*. ford. VIZSOLYI László – HEGYI Ágnes, Barankovics István Alapítvány, Bp. 1995. 44–134.

4 Az igazságosság és béke pápai tanácsa: *Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma*. Szent István Társulat, Bp. 2004.

5 NÁDOR Koppány Zsombor: *Új evangelizáció és kultúra. A keresztény üzenet létjogosultsága és dialógusképessége a posztmodern társadalomban*. Ludovika, Bp. 2023. 195–196.

Mennyei seregek –
Harsonát fúvó angyalszobrok
(X)

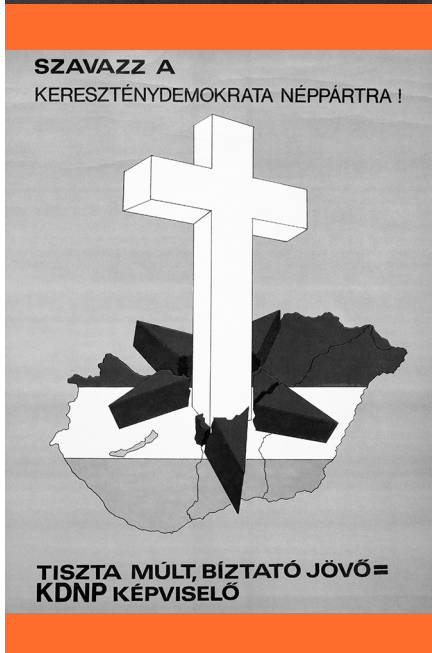
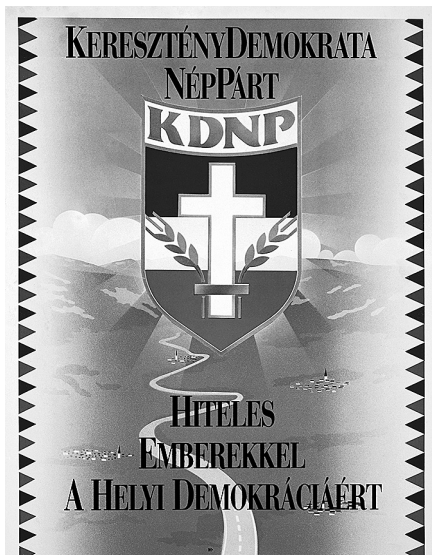
A magát a liberalizmustól és a szocializmustól egyaránt megkülönböztető és egyenlő távolságra helyező, harmadik utas kereszténydemokrácia működőképességét – túl a fent röviden említett szellemi megalapozottságon – az európai integráció sikere, az évtizedekre megteremtett és a közelmúltig elveszítetlennek hitt béke és gazdasági jólét éppúgy igazolja, mint az európai nemzetállamokban kivívott eredményei.⁶ Utóbbiak közül kimagaslik az NSZK és a kereszténydemokrata vezetése alatt elért gazdasági csoda, valamint az a megbékélés, ahogy Németországot Adenauer visszavezette az európai nemzetek közösségébe.

A MAGYAR KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA SAJÁTOS ÚTJA

A magyar kereszténydemokrácia sikere és országon belüli fontossága a német, az olasz és a belga kereszténydemokráciáéhoz mérhető. Ezt bizonyítja Barankovics István Demokrata Néppártjának a világháborút követő jelentősége, a magyar kereszténydemokrata politikusok felülreprezentáltsága az emigrációba kényszerült közép-európai kereszténydemokrata szervezetben, a Közép-Európai Kereszténydemokrata Unióban (CDUCE), és a rendszerváltás utáni évek is, melyekből lassan két évtizedet kormányzati pozícióban töltött a KDNP?

⁶ SZAKÁL Ferenc: *Tanuljunk a kereszténydemokráciát.* KDNP, Bp. 1992. 18–25.

⁷ Vö. SZERENCÉS Károly: Keresztény politizálás a második világháború után. *Kommentár*, 2023/2.

Régi vágású kereszténydemokrácia – A KDNP 1990-es választási plakátjai (Terror Háza Múzeum)

Barankovics és társai szakítottak a két világháború közötti keresztény kurzussal, illetve az azt jellemző keresztény politikával, és a modern kereszténydemokrácia mellett kötelezték el magukat. Barankovics sikeresen egyécsitette – a magyar sorskérdés és a föld népe tematikája mentén – Prohászka, Ady és Szabó Dezső magyarságát, hitét és szociális érzékenységét, majd fűzte azt egybe a főként francia újkatolicizmusból származó kereszténydemokráciával, az arra jellemző perszonalizmussal, szolidaritással és szubszidiaritással.⁸ A '20-as és '30-as évek keresztény politikájával szemben a Demokrata Néppárt fő hangsúlyait jelentette, hogy néppártként a társadalom egésze felé fordult, a főpapság helyett az alsóbb papság szemléletét tükrözte, illetve a gyakorlati politika nyelvére lefordítva vallotta az egyház szociális tanításának szolidaritását. További fontos változás volt, hogy immár nem felekezeti pártként jelent meg a keresztény politika, hanem az egyházak közvetlen befolyásától mentes és ökumenikus nyitottságú politikai közösségként. Az egyház szociális tanításával való viszonyhoz kapcsolódik a Barankovics István és Mihelics Vid fémjelzte magyar kereszténydemokrácia és a nyugati rokonai közötti fő különbség: a Demokrata Néppárt nem csupán egyik tartóoszlopává tette az egyház szociális tanítását, hanem ezzel olyan szoros közösséget vállalt, hogy vezető politikusainak beszédeiben, írásaiban rendszeresen jelentek meg XIII. Leó és XII. Piusz pápák gondolatai. Barankovics emigrációs éveiben írt munkáiban pedig XXIII. János és VI. Pál pápa gondolatisága is jól kivehető. Elmondhatjuk tehát, hogy amíg a nyugati kereszténydemokrácia „egy általános keresztény politikai és erkölcsi józanság elvéből” kívánta elveit levezetni, addig magyar képviselői közvetlenül kötődtek a *Rerum novarum*hoz és a *Quadragesimo anno*hoz.⁹

A Demokrata Néppárt frissességét és jelentőségét az alábbi okokban fedezhetjük fel: korszerű és európai politikai programja volt, nagyban támaszkodott az egyesületek világára, vallotta a „kiművelt emberfők” közéleti szükségességét és központi programpontjává tette az egyház társadalmi tanításából levezetett szociális igazságosságot.¹⁰ Fájó vesztesége a magyar történelemnek, hogy az elcsalt kékcédulás választások és a kommunista diktatúra miatt a kereszténydemokrácia hazánkban nem kapta meg azt a történelmi esélyt, amit Nyugat-Európában, s nem bizonyíthatta alkalmasságát az ország újjáépítésre, felvirágoztatására és a nemzet lelki egyesítésére.

VÁLSÁGBAN VAN-E A (NYUGATI) KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA?

A maga szempontjából mind a magyar kereszténydemokrácia, mind pedig nyugati társai konzekvens utat jártak be, mára mégis sok szempontból máshova jutottak. A nyugati kereszténydemokrácia által létrehozott első európai pártcsalád, az Európai Néppárt (EPP) a kezdetektől fogva az

8 GERGELY Jenő: *Barankovics István politikai pályaképe = Barankovics István öröksége. A modern magyar kereszténydemokrácia atyja.* szerk. Kovács K. Zoltán – ROSDY Pál, Barankovics István Alapítvány, Bp. 1997.

9 HORVÁTH Pál: *Kereszténység, demokrácia, kereszténydemokrácia. Barankovics István és az egyház társadalmi tanítása = Barankovics István öröksége.* I.m. 51.

10 SURJÁN László: *Barankovics István időszerűsége = Barankovics István öröksége.* I.m. 67–68.

integráció elmélyítéséért, az európai közösség szorosabbra fűzéséért munkálkodott.¹¹ Emellett az általa összefogott kereszténydemokrata pártok többsége hazájuk parlamentjeiben gyakrabban léptek koalícióra a szocialista és liberális pártokkal, mint a konzervatív, jobboldali erőekkel; ebből a szempontból sokáig kivételt jelentett a CDU–CSU pártszövetség. Ha ezt a két eleve meglévő adottságot egy történelmi és egy társadalmi változás kontextusában vizsgáljuk, akkor sok szempontból érthető az EPP vagy éppen a CDU mai állapota.¹²

Történetileg az integrációnak a De Gaulle általi kisiklására kell gondolnunk. A '60-as években az európai kereszténydemokraták olyan helyzetben találták magukat, hogy francia ellenállásra meghiúsult az integráció általuk támogatott politikai mélyítése, ugyanakkor az integráció a kezdetektől kezdve magán viselte az *ever closer union* jegyeit, így a kereszténydemokraták az EPP vezérletével magukra vállalták a gazdasági mélyítés munkájának az elvégzését. A szekularizáció erősödése, '68 eszméinek a kollektív európai politikai tudat felett aratott győzelme és ezek társadalmi hatásai fokozatosan távolították el a katolikus szociális tanítástól az EPP-t alkotó pártokat (természetesen nem mindenkit, nem egyszerre és nem azonos mértékben). A két folyamatot felerősítette a koalíciós kényszer (bár az első európai választást 1979-ben megnyerte az EPP, amely mindvégig a legerősebb pártcsaládok egyike maradt, a '80-as években folyamatosan veszített támogatottságából és politikai erejéből), a politikai korrektség, a kimagasló politikai vezetők hiánya és a *Die Mitte* rossz értelmezése. Utóbbi kapcsán ki kell emelni, hogy az Angela Merkel által megtestesített közép politikája félreérti (vagy szándékosan félreterjeszi) a kereszténydemokrácia alapvető önmeghatározását: a szocializmus és a liberalizmus közötti harmadik út nem a szürke megfelelést vagy megalkuvást jelenti, hanem a két gazdasági–társadalmi–antropológiai szélsőség közötti normalitás felmutatását. Hólvényi György 2021-ben megjelent írásában rámutat, hogy az EPP belső vizsgálódásai során ugyan maga is keresi a megújulás esélyét, ugyanakkor az ezt leképező anyagban a természetjog, a teremtett világ fogalma, illetve a Szentírásra való hivatkozás nem kapott helyet. Az európai kereszténydemokrácia meggyengült, az EPP a „baloldal foglya”, s a liberális *mainstream* által tematizált uniós közegben a Néppárt balra tolódi. A magyar kereszténydemokrata képviselő az „örvényből való kikerülés” feltételének a sajátos kereszténydemokrata értékek újbóli felismerését, megjelenítését tartja.¹³

A magyar kereszténydemokrácia helyzete ehhez képest teljesen máshogy alakult. Egyrészt már megszületésekor is sokkal erősebb szálakkal és tudatosabban kötődött az egyház szociális tanításához. Ezt erősítette, hogy a magyarságtudat Barankovics által tudatosan munkált kohéziós törekvése mind célkitűzéseiben, mind következményeiben nemzetivé tette a Demokratikus Néppártot. A kommunista diktatúra tapasztalatai megerősítették a politikai baloldallal szembeni távolságtartását, a négy évtizedes száműzetés és kényszerű pályán kívüliség pedig lehetőséget adott nemcsak a nyugati kereszténydemokrácia által elkövetett hibák elkerülésére, hanem azok tudatos és elemző szemlélésére, értékelésére is. A KDNP tehát a rendszerváltozaskor úgy léphetett be a politika erőterébe, hogy megvallva a barankovicsi örökséget, hangsúlyosan vállalja a keresztény és nemzeti elköteleződését, az ezekből fakadó és ezeket tápláló kereszténydemokrata alapelveket, ugyanakkor mentes a nyugat-európai kereszténydemokrácia végletes szekularizálódásától. A politikai vérkeringésbe való visszakerülés első éveit után pedig tudatos és tartós koalíciós döntést hozva szövetséget kötött az akkorra már szintén néppárti, de nemzeti-konzervatív Fidesszel.

a sajátos kereszténydemokrata értékek újbóli felismerése

11 Lásd bővebben: René LEJEUNE: *Politika és életszentség. Robert Schuman, Európa atyja.* ford. FEJÉRDY Gergely, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Bp. 2015. 246–248.

12 Lásd bővebben: NAGY Milán: A kereszténydemokrácia válsága Németországban. *Kommentár*, 2023/2. 165–173.

13 HÓLVÉNYI György: A kereszténydemokrácia lehetőségei a 21. században. *Kommentár*, 2021/1. 83–84. (Jelen írás a 2024. június 9-ei európai parlamenti választások előtt keletkezett, melyek egyik hazai következménye az volt, hogy a KDNP jelezte: elhagyja a néppárti frakciót; ez a tény semmit sem módosít a szöveg relevanciáján, sőt valójában erősíti azt – a Szerk.)

A 21. SZÁZADI KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA SAROKPONTJAI, LEHETŐSÉGEI ÉS CÉLJAI

Kereszténydemokrata alapelvek (perszonalizmus, szolidaritás, szubszidiaritás)

A kereszténydemokrácia alapelvei egy megújult 21. századi értelmezésben is megkérdőjelezhetetlenek. Így a perszonalizmus biblikus antropológián nyugvó személyiségelve, a szeretetet az igazságban szemlélő szolidaritás és a helyi közösségeket támogató, azoknak szabadságot adó, de a közjó érdekében rájuk felelősséget ruházó szubszidiaritás változatlanul a kereszténydemokrácia fundamentumait adják.¹⁴

Az európai értékek keresztény gyökereinek felmutatása

Az Isten képmására teremtett ember elidegeníthetetlen méltósággal bír. Ebből a biblikus méltóságfogalomból vezethetjük le az összes többi uniós alapértéket, illetve más keretrendszerben az alapjogokat. Az értékviták során fontos tudatosítanunk és felmutatnunk, hogy a mai demokratikus jogrend, morál és

¹⁴ Lásd bővebben: *Alapelvek*. – Kovács K. Zoltán kutatóintézet – Kereszténydemokrácia tudásbázis. <kerdemtudasbazis.hu>.

Járt úton –
Fiat 508 Balilla
a magyar rónán, 1943
(Fortepan / Lissák Tivadar)

az Európai Unió által deklarált értékek, elvek keresztény gyökerű fogalmak, s ettől a gyökérszettől elszakítva fluiddá, értelmezhetetlenné, rosszabb esetben magukkal szembefordulókká válnak. A szofista viták és a jogpozitivizmus elkerülése érdekében ki kell fejeznünk a természetjog és a közjó fogalmai iránti elkötelezettségünket.¹⁵

Az antropológia teljessége

Az Isten nélküli antropológia lerövidített emberképéből következően nem tud válaszolni saját kérdéseire, nem tudja megoldani problémáit, lemond az objektív igazságról, és a reménytelenségbe süllyed. Mára elméleti kérdésből égető társadalmi szükségszerűség lett a kereszténydemokrácia által képviselt antropológia felmutatása és megvédése. Emberképünk a reduktív antropológiákkal szemben természetjogi megalapozottsággal bír, és a normalitást képviseli. A születő gyermekre, a családra, a nemzetre, a felelősségre és a munka *ethoszára* a valódi szabadság odafordulásával igent mondó és a relativizmus diktatúrájával szemben az igazság megismerhetőségét valló kereszténydemokrata antropológia az élet kultúráját képviseli.

¹⁵ Lásd bővebben: Grégor PUPPINCK: *Embertelen jogok*, ford. KÖLLNER Péter, MCC Press, Bp. 2021. és NÁDOR Koppány Zsombor: *Az Európai Unió céljai és értékei keresztény szemmel. Az emberi méltóság fogalma*. Szent István Intézet, Bp. 2024.

Teremtésvédelem

Teremtett környezetünk megóvása és isteni rendeltetése szerinti megtartása sajátosan keresztény téma. Szemben a zöld-liberális narratíva hiányosságaival és túlzásaival, a kereszténydemokrácia képes felmutatni a téma teljességét: az Isten-ember-környezet hármias harmóniáján nyugvó egységét. Ebben a látásmódban az ember úgy mond igent földi otthonára és úgy mond le annak kizsákmányolásáról, hogy a környezet megmarad az ember számára teremtett és megművelendő valósnak, és nem válik abszolutizálttá.¹⁶

Egyesületi, társadalmi bázis

A két világháború közötti keresztény egyesületi világ a magyar kereszténydemokrácia egyik motorja és fő támasza volt. Szükséges lenne, hogy a baloldali és álcivil világtól világosan elkülönülő közösségi bázisunkat megerősítsük. Támogassuk a már meglévő egyesületeinket, civil kezdeményezéseinket, kössük őket egymással össze, és bátorítsuk új közösségek megalakulását. Ez nemcsak a szubszidiaritás elvéből következik, de a közjót is szolgálná, és a politikai logika szempontjából is hasznos lenne.

Visszavenni fogalmainkat, a kultúrát, a médiát és a narratívaalkotás képességét

A társadalom formálásához és alapelveink meggyökereztetéséhez meg kell vívunk nyelvi harcunkat is. Vissza kell venni fogalmainkat, és közérthetően, hallhatóan ki kell mondanunk azok valódi jelentését. Meg kell hódítanunk a kultúra bástyáit, és tudatosan kell megjelenítenünk a kereszténydemokráciát a médiában. Végül, formálnunk kell a kulturális emlékezetet, és saját narratívánk elmondásával, felmutatásával be kell vésnünk a kereszténydemokrácia Magyarország- és Európa-képét nemzetünk kollektív tudatába.

Hitvalló, de ökumenikus keresztény politika

A 21. századi kereszténydemokrácia – hasonlóan a 20. század második felének kereszténydemokráciájához – az egyházak irányításától független, ökumenikus szemléletű modern politikai mozgalom kell hogy legyen. Ugyanakkor büszkén fel kell vállalnia keresztény kötődését, identitását.¹⁷ Ez egyaránt megnyilvánul alapelveiben, de a történelmi egyházakkal kötött szövetségében, abban az együttműködésben is, amely nem sérti az állam és az egyház szétválasztását, sem a pluralitást, de határozott értékválasztásként jelenik meg.

A család és az európai gyermek értéke

Egy magára igent mondó nemzet elemi érdeke a szuverenitás és az önreprodukció. A társadalom lelki egészségének a megőrzése és erejének alapja pedig egyaránt a legkisebb egységét adó családokból fakad. A kereszténydemokráciának meg kell védenie a család biblikus rendjét, és fel kell mutatnia, hogy a mai Európa legnagyobb értéke a holnapi európai ember, azaz a gyermek.¹⁸

A béke szorgalmazása

Keresztény emberként mindenkori célunk a béke megvalósítása, az Isten országának az e világi töredékes, de annak misztériumát visszatükröző megteremtése. A kereszténydemokrácia megalakulásakor, a második világegést követően hangsúlyosan békeprojekt volt. Ma a háborús pusztítás és az Európát mindinkább eluraló retorikai háborús mámor pillanatában is egyértelmű és bátor kiállással kell a béke mellett elköteleződnünk.

Koalíció és politikai együttműködés

Ritka és talán a célok eléréséhez nem is feltétlenül szükséges, hogy kereszténydemokrata pártok koalíciós partner nélkül tudjanak kormányozni. Ugyanakkor elengedhetetlenül fontos, hogy a politikai hasznosság mellett más szempontok is szerepet kapjanak a kormányzati partnerek kiválasztásában. Ezek közül legfontosabb

16 Vö. FERENC pápa: *Laudato si'*. ford. TÖZSÉR Endre SP, Szent István Társulat, Bp. 2015.

17 Vö. *Gaudium et spes* = A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai. szerk. Diós István, Szent István Társulat, Bp. 2007. 57. pont.

18 Vö. II. JÁNOS PÁL pápa: *Ecclesia in Europa*. ford. Diós István, Szent István Társulat, Bp. 2003. 160. pont.

a kereszténydemokrata alapelvek mindenkori érvényesülése, de segíti a közös munkát a tartós (nem csupán alkalmi választási) szövetség kötése, illetve az is, ha ideológiájában a kereszténydemokráciához közeli partnert talál az érintett párt.

Határok védelme, migráció, helyben segítés

Stabil és önrendelkezését megtartó Európát szeretnénk. Ehhez elengedhetetlen határaink kontrollálása, az illegális migrációtól való megvédése. A szolidaritás alapján a kereszténydemokrácia vallja az elesettek megsegítését. A migrációval kapcsolatban azonban – mindkét fél hosszú távú érdekeit figyelembe véve – a helyben segítést kell hogy preferálja. Nyugati barátaink számára jó példa lehet a Hungary Helps Program.

Európa megerősítése – igen Európa teljességére

A kereszténydemokrácia Európa egységéért, integrációjáért küzd, ugyanakkor erős és érdekeit érvényesíteni tudó Európát és identitásának, értékeinek egészét felmutató Európát akar. Tudja, hogy mindez összetartozik, s hogy ezek teljessége nélkül a gazdasági, politikai szempontok sem maradhatnak meg sokáig. Integrációnk a nemzetállamok szövetsége, s erős Európához erős és prosperáló tagállamokra van szükségünk. Történetünk, identitásunk és értékeink a kereszténységhez és népeink gazdag örökségéhez kötnek minket, így azok megtartása, felvállalása és megélése közös érdekünk.

Hőseink kanonizációja

A posztmodernre jellemző, hogy az embert a metanarratív elbeszéléseknél jobban megérinti a személyes történet, életút, példamutatás. Ebben a közegben fontossá válik, hogy fogalmaink és ideológiánk mellett felmutassuk hőseinket. Beszéljünk az elmúlt fél évszázad négy kiemelkedő pápájának a személyéről, az európai integrációt előmozdító kereszténydemokrata alapító atyák életútjáról és nemzeteink kereszténydemokrata hőszeiről.

Magyar kereszténydemokrata politika mint minta

Sajátosságai és az évtizedes kormányzati munka egyaránt alkalmassá teszi a magyar KDNP-t arra, hogy mintául szolgáljon az európai kereszténydemokrata pártok számára. Természetesen a magyar kereszténydemokrata képviselő előtt is számos feladat áll, melyekkel szembe kell ahhoz néznie, hogy megtalálja sikeres és önazonos 21. századi útját. Ugyanakkor több területen, megközelítési módban ebben a folyamatban előrébb tart, mint az EPP pártjainak a többsége, és a történeti kereszténydemokrata gyökerekhez, illetve annak keresztény forrásaihoz is erősebb, élőbb szálak fűzik.

ÖSSZEGRZÉS

Gyakran teszik fel a kérdést, hogy létezik-e, létezhet-e keresztény politika, vagy csak keresztény emberek által művelt politikáról beszélhetünk? A kérdés mögött megbújik a magát semleges platformként beállító szekularizmus intolenciája, a teista világképet a közéletből száműzni kívánó törekvése, de egyúttal felfedezhetjük benne a dichotómia jogos felismerését is. Azét a kettősségét, ami a keresztény ember transzcendens, Isten országa felé történő irányultságával és e világi adottságaival, kötelességeivel egyaránt számol.¹⁹ Márpedig minden nehézsége ellenére ez az az út, amely választ adhat a világnézeti vákuumra, és amely úgy kínál transzcendens gyökerű, de megvalósulásukban immanens politikai választokat, hogy elkerüli az e világi messianizmusok tévútjait. A kérdésre tehát, hogy keresztény politikáról vagy keresztény ember politikájáról beszélhetünk, a 21. század kereszténydemokráciája a keresztény közösségek politikájának víziójával felel. ■

**21. századi
keresztény-
demokrata
vízió** »»

19 Vö. Jacques MARITAIN: *Az igazi humanizmus. Egy új keresztény társadalom evilági és lelki vonatkozásai* [1936] ford. TURGONYI Zoltán, Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény–SZIT, Sárospatak–Bp. 1996. 31.